

Norges vassdrags- og energidirektorat
Matilde Anker
Erlend Bjerkrestrand
Deres ref: 201904895-13

Krisitiansand, 28.11.2019

Merknader til høringsuttalelser til søknad om konsesjonspliktige endringer og MTA- og detaljplan for Skorveheia vindkraftverk

Vi viser til høring av søknad om konsesjonspliktige endringer og MTA- og detaljplan, samt søknad om ekspropriasjonstillatelse og forhåndstilredelse for nettilknytning for Skorveheia vindkraftverk.

Tiltakshaver ønsker i det videre å kommentere de ulike høringsuttalelsene. En revidert MTA-plan med enkelte oppdaterte vedlegg vil oversendes sammen med dette brevet.

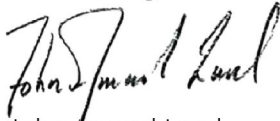
Høringsuttalelsene er kommentert separat. Det er brukt et oppsett hvor utdrag av teksten fra den enkelte høringsuttalelse er lagt inn i en tabell med våre kommentarer til de ulike momentene i motsvarende kolonne. Våre kommentarer til de ulike høringsuttalelsene er vedlagt dette brevet.

Det er i tillegg gjort en tematisk vurdering av enkelte tema som er tatt opp av flere høringsparter. De tematiske vurderingene er tatt inn i dette brevet.

Enkelte bekymringsmeldinger er også oversendt tiltakshaver. I den grad det er relevant er det gitt noen korte kommentarer til disse. Bekymringsmeldinger fra parter som har sendt inn en formell høringsuttalelse er ikke kommentert ytterligere.

Vi håper den foreliggende informasjonen er tilstrekkelig for å vurdere saken, og ber om at saksbehandler tar kontakt om det er behov for ytterligere eller utfyllende informasjon.

Med vennlig hilsen

John Amund Lund
Prosjektleder

Vedlegg 1 – Merknader til de enkelte høringsuttalelser
Vedlegg 2 - Merknader til høringsuttalelse fra Martin Løvland

Tematiske vurderinger

Konsekvensutredning og konsesjonssøknad

Behovet for konsekvensutredninger etter forskrift om konsekvensutredninger §§8 og 10

Flere av høringspartene mener at de omsøkte konsesjonsendringer, inkludert økning av effekt i vindkraftverket, vil ha vesentlige virkninger for miljø og samfunn jfr. konsekvensutredningsforskriften §§8 og 10. Dette begrunnes i stor grad med at den omsøkte utbyggingsløsningen avviker fra det som er konsesjonssøkt, samt at det er kommet ny kunnskap om de negative virkningene av vindkraftverk. Flere av høringspartene mener at det må gjøres en ny konsesjonsbehandling av prosjektet.

Tiltakshaver viser til at de omsøkte endringene ikke innebærer en endring i installert effekt som overskrider 10 MW. Av denne grunn skal tiltaket kun konsekvensutredes i den grad det kan få «vesentlige virkninger for miljø og samfunn». Vurderingen av hvorvidt tiltaket kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn er gjort som følger:

- Vurderingen av egenskapene ved planen eller tiltaket (jfr. §10 andre ledd) er gjort i søknad om økt installert effekt. Det er her konkludert med at det økningen i installert effekt i seg selv ikke medfører endringer i tiltakets egenskaper, og følgelig ikke gir endrede virkninger for samfunn og miljø. Det er også gjort en kort vurdering av hvorvidt endringer i tilgjengelig turbinteknologi fra konsesjonstidspunktet til dagens situasjon vil kunne medføre vesentlige virkninger.
- Vurderingen av tiltakets påvirkning på omgivelsene samt egenskapene ved virkningene (jfr. §10 tredje og fjerde ledd) er gjort i MTA-planen, i hovedsak i dennes vedlegg 7.

Basert på vurderingen etter forskriftens §10 er det konkludert med at virkninger for fugl og for landskap som følge av endret utbyggingsløsning må vurderes nærmere. Det er derfor gjennomført nye konsekvensvurderinger av disse tema. Konklusjonene er at virkningene kan øke noe som følge av en endret utbyggingsløsning, men at endringene ikke vil være vesentlige.

Basert på dette mener tiltakshaver det kan trekkes en konklusjon om at de omsøkte endringene ikke medfører «vesentlige virkninger for miljø og samfunn». Det er derfor etter forskriftens §10 ikke nødvendig med en ny konsekvensutredning for prosjektet.

Bruken av gitt konsesjon som null-alternativ

Enkelte høringsparter påpeker at bruken av utbyggingsløsningen fra konsesjonssøknaden som 0-alternativ i konsekvensvurderingene er feil eller at det kan medføre «vesentlige følgefeil».

Tiltakshaver er uenig i dette. Jfr. forskrift om konsekvensutredning skal man for null-alternativet legge til grunn hvordan miljøet antas å utvikle seg dersom den omsøkte endringen (altså søknaden om økt installert effekt) ikke gjennomføres. Siden null-alternativet skal representere referansesituasjonen eller utgangspunktet dersom endringen ikke implementeres, må null-alternativet nødvendigvis innebære en realisering av vindkraftverket i tråd med forutsetningene for den foreliggende rettskraftige konsesjon. På denne bakgrunn mener tiltakshaver at det kun er relevant å utrede endringen som den nye utbyggingsløsningen medfører.

Tiltakshaver understreker imidlertid at konsekvensvurderingene for fugl og landskap er utarbeidet med gjeldene miljøtilstand som et utgangspunkt. Konsekvensgraden som er satt i disse vurderingene er derfor basert på et null-alternativ som innebærer ingen utbygging. Det er kun i vurderingen av virkninger for øvrige tema (se vedlegg 7 til MTA-planen) at null-alternativet representerer en utbygging av eksempelløsningen fra konsesjonssøknaden.

Støy

Helsemessige konsekvenser av støy

Flere av høringspartene påpeker at støyvirkningene kan ha helsemessige konsekvenser, og henviser blant annet til folkehelselovens bestemmelser. Det stilles spesielt spørsmålsteget ved virkningene av infralyd og lavfrekvent støy.

Tiltakshaver vil i hovedsak vise til NVEs oppdaterte kunnskapsgrunnlag omkring disse tema. Som utbygger forholder vi oss til fastsatte grenseverdier for støy. Disse grenseverdiene er satt av norske myndigheter, og skal ivareta helsemessige konsekvenser på en hensiktsmessig måte. Tiltakshaver har ikke ytterligere kommentarer til temaet.

Erfaringer fra Egersund vindkraftverk

Enkelte høringsparter viser til erfaringene fra Lista og Egersund vindkraftverk, og hevder at teoretiske støyberegninger ikke legges til grunn for hvordan den reelle støysituasjonen vil arte seg etter idriftsettelse. Det hevdes også at befolkningen rundt Egersund vindkraftverk erfarer store plager med støy.

Tiltakshaver viser i første rekke til at NVEs praksis for behandling av støy er kraftig strammet inn sammenliknet med hva som lå til grunn for Lista (opp mot 8-10 dB innstramming) og Egersund (3-5 dB innstramming). Dette på grunn av endringer i regelverket omkring vindskygge (5 dB) og samt krav om bruk av «verste tilfelle» i beregningene. Dette innebærer at erfaringene fra støyutsatte naboer ved disse vindkraftverkene ikke nødvendigvis er relevante for hvordan støynivået vil bli ved Skorveheia.

Videre vises det til etterundersøkelser knyttet til dokumentasjon av støynivå i Egersund vindkraftverk, hvor en uavhengig tredjepart (DNV-GL) har gjennomført målinger og nye beregninger av støynivået. Resultatene viste at kildestøyen til en av turbinene var høyere enn oppgitt støynivå. For de øvrige vindturbinene var kildestøyen i all hovedsak på linje med det oppgitte.

Resultatene fra måling av kildestøy fra vindturbinene (inkludert alle overskridelser av oppgitt støynivå) ble benyttet for å gjøre en ny støyberegning, basert på faktisk målt støynivå fra turbinene. Denne beregningen ble sammenliknet med en immisjonsmåling av støy i nærheten av vindkraftverkets naboer. Resultatet viste at beregnet støy var 1.5 dB høyere enn faktisk målt støy, noe som indikerer at støyberegningene etter gjeldende metoder er noe konservative. Til tross for overskridelser av oppgitt støynivå fra vindturbinene var de nye resultatene i all hovedsak sammenfallende med resultatene fra beregningene gjennomført før utbygging.

Vi finner på denne bakgrunn at foreliggende støyberegninger for Skorveheia vindkraftverk er egnet for å vurdere hvorvidt grenseverdiene for støy vil overholdes for den enkelte nabo til prosjektet.

Fugl

Rovfugltrekk

Flere av høringspartene kommer med påstander om at det er feil i konsekvensutredningene som ble gjort for rovfugltrekket i forbindelse med konsesjonssøknaden. Påstandene om feil er i stor grad basert på et leserinnlegg fra Per Øyvind Grimsbu i Avisen Agder den 27.05.2019.

Tiltakshaver er ikke enig i at det er feil i konsekvensutredningen, og finner ikke at Per Øyvind Grimsby i sitt leserinnlegg fremlegger dokumentasjon på dette. Da leserinnlegget ikke fremstår som en separat høringsuttalelse finner tiltakshaver det ikke relevant å imøtegå påstandene Grimsby i denne omgang.

Som følge av de økte dimensjonene på vindturbinene er det gjennomført en ny konsekvensutredning for fugl (Ambio 683). Det er også gjennomført nye tellinger av trekkende rovfugl over planområdet (Ambio 657). Tellingene er gjennomført etter samme mal og metode som for åtte andre vindkraftverk i Rogaland som berører det samme trekkområdet. Rapporten fra rovfugltellingene viser følgende:

- Trekket som er dokumentert over Skorveheia er en del av et omfattende trekk som går på bred front over store deler av kystsonen i Agder og Rogaland. Trekket er dokumentert i flere uavhengige studier (bl.a. av P.Ø. Grimsby ved Mønstremyra, Ambio/Ecofact ved Bjerkreimsklyngen, Egersund, Svåheia og Skorveheia samt av Mjølensnes ved Lassaskaret) som alle dokumenterer et stort antall trekkende fugl
- Tellingene høsten 2019 på Skorveheia har dokumentert 180 rovfugl i planområdet gjennom 20 dager (dager med forventet gode trekkforhold er prioritert). Totalt er det talt 542 individer.
- Konklusjonene fra rapporten er i hovedsak sammenfallende med hva som ble lagt til grunn i konsekvensanalysen fra 2008.
 - Tellingene underbygger at rovfugltrekket i regionen kan bestå av flere tusen trekkende individer og mange arter.
 - Dokumentasjonen av 180 individer i planområdet høsten 2019 sammenfaller i størrelsesorden med det som ble benyttet for å anslå trekkaktivitet over Skorveheia i kap. 5.2.3 i fagrapporten fra 2008 under forutsetning av at man legger til grunn konsulentens vurdering om at materialet sannsynligvis omfatter en betydelig større andel enn 1/10 av det totale trekket gjennom høsten.
- På denne bakgrunn legger vi til grunn konklusjonene fra de oppdaterte konsekvensvurderingene fra 2019:
 - Det må legges til grunn at kollisjoner vil kunne forekomme, og at trekkende rovfugl vil bli påvirket på individnivå
 - De bestandsmessige konsekvensene vurderes å være begrenset ("*Det er ikke sannsynlig at kollisjonsomfanget på trekkende rovfugler i Skorveheia vil ligge på et nivå der det gir negative virkninger på hekkebestander*")

Basert på de forventede konsekvensene tiltaket vil ha på rovfugltrekket har vi foreslått at det gjennomføres etterundersøkelser av rovfugltrekket som samordnes med tilsvarende undersøkelser i åtte vindkraftverk i Rogaland (se MTA-plan, kap 7.2.2). Dette bør gjøres for å øke kunnskapsgrunnlaget om vindkraftverks påvirkning på trekkende rovfugl.

Vi vurderer på bakgrunn av de gjennomførte undersøkelser at kunnskapsgrunnlaget nå står i et rimelig forhold til risikoen for skade, og at det foreligger tilstrekkelig kunnskap til at et vedtak kan fattes. Ved å utføre etterundersøkelser som vil avdekke omfanget av eventuelle forstyrrelser eller negative virkninger, vil avbøtende tiltak kunne implementeres dersom det vurderes nødvendig. På denne bakgrunn vil risikoen for irreversibel skade på naturmangfoldet være betydelig redusert (jfr. føre-var-prinsippet, nml §9). En samordning av for-undersøkelsene med øvrige vindkraftverk som berører det samme trekket underbygger også vurderingen av samlet belastning (nml §10) som er gjort i den oppdaterte konsekvensutredningen for fugl.

Hubro

I tråd med konsesjonsvilkår §18 er det i 2019 gjennomført lyttinger og hekkeundersøkelser for å avdekke mulig hekking i planområdet. Det ble også gjennomført en tilsvarende hekkeundersøkelse i 2013, da uten at lytting ble gjennomført. Det er ikke avdekket tegn på hekking på den angivelige hekkelokaliteten under noen av undersøkelsene.

Det er imidlertid avdekket spor etter hubro i forbindelse med hekkefuglregisteringer sommeren 2019, samt under rovfugltellingene høsten samme år. Det er derfor sannsynlig at planområdet inngår i et territorium.

For å avdekke eventuell hekking er det planlagt nye lyttinger og hekkeundersøkelser vinteren 2020. Det er også gjennomført informantintervjuer for å avdekke hubroens bruk av området. Undersøkelsene vil også dekke deler av vindkraftverkets influensområde. Tiltakshaver vurderer på denne bakgrunn at konsesjonskravet er oppfylt, men vil fortsette undersøkelsene også vinteren 2020 for å sikre et best mulig kunnskapsgrunnlag. Resultatene fra undersøkelsen vil oversendes NVE så snart de foreligger.

Bekymringsmeldinger

Det er sendt enkelte bekymringsmeldinger til kommunen og NVE i forbindelse med at tiltakshaver har startet detaljplanleggingen av prosjektet. Disse er kort redegjort for nedenfor. Bekymringsmeldinger fra aktører som har sendt inn høringsuttalelser eller som ikke berører nye tema er ikke kommentert.

Smaabyen Flekkefjord

Smaabyen Flekkefjord har sendt inn en bekymringsmelding hvor de ønsker en fullstendig konsekvensanalyse for reiseliv og besøksnæringen

Tiltakshaver viser til utredningsprogrammet for konsesjonen og de oppdaterte vurderingene som er gjort i vedlegg 7 til MTA-planen.

Fjellså velforening

Fjellså velforening er bekymret for helsekonsekvenser knyttet til etableringen av vindkraftverket. Det vises til at avstanden til nærmeste planlagte vindturbin er rundt 2.3 km og at høydedraget over Fjellså vil bli dominert av turbinene. Det uttrykkes også bekymring omkring mulige støyvirkninger knyttet til refleksjon av støy fra Skårheia som ligger nord for Fjellså, samt problematikk rundt infralyd.

Støyberegningene viser at støynivået ved Fjellså vil ligge godt under grenseverdien for støy (Vedlegg 7-3 til MTA-plan). Støyberegningene fra konsesjonssøknaden angir et støynivå på rundt 34-36 dB L_{den} dersom man legger verste tilfelle til grunn. Dette skyldes avstanden til turbinene, manglede frisikt samt topografiske effekter som vil gi en viss grad av skjerming av støy fra vindkraftverket. Det er rimelig å tro at dette nivået vil være representativt også for den planlagte utbyggingen. Eventuelle refleksjoner fra klippevegger eller andre terrengformasjoner vil ikke endre dette bildet i vesentlig grad.

Mats Staddeland

Mats Staddeland viser til at han opplever støy fra Tellenes vindkraftverk som ligger 3.9 km fra Gumpefjell hvor foreldrene hans har en gård. Han viser til bekymring for infralyd og helsemessige konsekvenser knyttet til støy. Han ber også om at eventuelle helseproblemer forbundet med vindkraftanlegg blir lagt frem for Flekkefjords befolkning.

Tiltakshaver viser til vurderinger av støy i MTA-planen, og henviser for øvrig til NVEs kunnskapsgrunnlag om støy fra Nasjonal Ramme.

Thorbjörg Aarrestad

Thorbjörg Aarrestad peker på utfordringer knytte til tap av natur og stiller spørsmålstegn ved hvorvidt vindkraft er miljøvennlig eller bærekraftig. Hun viser til bekymring knyttet til infralyd.

Tiltakshaver viser til NVEs kunnskapsgrunnlag om støy fra Nasjonal Ramme, og har for øvrig ingen merknader til bekymringsmeldingen.